

Informacija

O VKLJUČEVANJU OBČINE LJUBLJANA-SIŠKA V RAZVOJ GOSTINSTVA IN TURIZMA V LJUBLJANI

I. UVOD

Turizem, ki ga sestavljajo številne družbene in gospodarske dejavnosti ter storitve, je za območje občine pomembna dejavnost, posebno glede na naravne, geografske, prometne in druge možnosti. Turizem je posredno vzpodbujevalec tudi gospodarskega in družbenega razvoja, kar pomeni, da se z razvijanjem turizma in turistične kulture pospešuje tudi vsestranski razvoj občine.

Poleg tega, da turistični razvoj spodbuja k razvoju posameznega področja življenja, je turizem v občini Ljubljana-Siška nujno razvijati tudi glede na potrebe občanov in turistov, saj je najbližji in najbogatejši rekreacijski rezervat mesta Ljubljane in velikega evropskega cestnega križa, ki ima svoje središče prav na območju občine.

Glede na to, da sestavljajo pojav in dejavnost turizma številne posamezne aktivnosti, ki imajo v družbenem življenju točno določene funkcije, je razumljivo, da lahko o razvoju turizma govorimo le takrat, kadar se razvijajo te posamezne dejavnosti sočasno. Pomeni, če naj beležimo večanje stopnje razvitosti turizma v občini, tedaj moramo spremljati in spodbujati razvoj posameznih družbenih dejavnosti in gospodarskih panog ne le iz ozkih značilnosti dejavnosti posamezne panoge, pač pa tudi iz vidika, koliko njihov razvoj prispeva k razvoju turizma.

Povezovanje stanja in razvoja posameznih družbenih in gospodarskih dejavnosti v skupen turistični učinek je mogoče doseči na ta način, da ustvarimo širše zasnove dolgoročnega turističnega razvoja občine ali njegov dolgoročni program, s katerim se naj oblikujejo in sprejemajo razvojne odločitve na posameznih sestavinah turizma. Če se naj doseže hitrejši napredek v stopnji turističnega življenja, ki je hkrati tudi odraz hitrejša rasti življenjskega standarda, je potrebno razvojne odločitve posameznih sestavin usmerjati, če že ne v neposredno pa vsaj v posredno učinkovanje in razvoj pogojev za odvijanje turističnega življenja v občini. Pri tem gre torej za oblikovanje in graditev skupnega programa vseh vrst dejavnosti in življenja, da se doseže njihov medsebojni učinek, ki se navzven izraža v višjem nivoju turistične ponudbe občine.

Glede na takšno kompleksnost turizma kot posebne vrste družbenega pojava se lahko razvojni učinki registrirajo le na srednji in daljši rok, zato je že v samih pristopih k razvoju turizma graditi dolgoročno usmerjene aktivnosti, ki se izražajo v dolgoročno zasnovanih ciljih.

V občini so za potrebe nadaljnjega razvoja turizma izoblikovani tudi ostali predpogoji oziroma osnove za prehod v višjo stopnjo turizma (komunalne storitve turističnega značaja, zdravstvo, PTT, trgovina itd.).

S tem v zvezi so tudi naravnane smernice za ureničevanje družbenega plana občine Ljubljana-Siška za leto 1979, ki v tem pogledu pišejo:

»USKLADITI RAZVOJ TURISTIČNE PONUDBE kot integralni del gospodarskega in socialnega razvoja mesta in občine v Ljubljanski poslovni skupnosti za turizem, Ljubljanski turistični zvezi, komiteju za prekrbo, cene, gostinstvo in turizem IS SML ter opredeliti razvoj turizma v konkretnem programu občine z izpostavitvijo enotnih dolgoročnih razvojnih ciljev.«

II. DOSEDANJE STANJE IN RAZVOJ

Za spoznavanje z gostinstvom in turizmom v informacijo vključujemo tudi podatke, ki omogočajo vpogled v stanje razvitosti te družbene dejavnosti v občini Ljubljana-Siška.

Na območju občine Ljubljana-Siška so v letu 1978 v gostinski dejavnosti družbenega sektorja nudile gostinske storitve OZD kot: DO in TOZD, kar pomeni:

- a) OZD s sedežem v občini in
- b) OZD s sedežem v drugih občinah

1. Največji nosilec gostinstva v občini je DO Mercator — Hoteli — Gostinstvo, katerega TOZD Hotel Ilirija s svojimi enotami — obrati je najmočnejši predstavnik družbenega sektorja gostinstva.

2. V družbenem sektorju nudijo gostinske storitve še v naslednjih gostinskih organizacijah:

- Kompas TOZD Motel Medno,
- SAP Viator, Gostinstvo Ljubljana (obrat družbene prehrane in prenočišča),
- GP Megrad TOZD Družbeni standard (obrat družbene prehrane),
- Litostroj TOZD Zunanje storitvena enota (obrat družbene prehrane) in
- Delikatesa.

3. Posebno obliko organiziranja storitev predstavlja obrat Gostinskega šolskega centra Hotel Bellevue.

4. V občini deluje tudi posebna oblika organiziranja združenega dela POZD (pogodbena organizacija združenega dela) Kanu iz Valburge, ki je v letu 1978 zaključila rekonstrukcijo dela gostilne Na klancu v Medvodah.

5. Enostavnejše oblike gostinskih uslug nudijo tudi delovne in temeljne organizacije združenega dela s sedežem v drugih občinah (Mercator, Emona idr.), in sicer v 14 bifejih in podobno.

6. Nadalje nudijo gostinske usluge tudi nekatere organizacije, ki nimajo osnovno usmerjenost v gospodarsko dejavnost (Planinska društva in društvo upoko-jencev).

7. V zasebnem sektorju gostinstva imamo v občini 38 gostinskih enot, in sicer 27 gostiln, 9 bifejev in 2 okrepčevalnici.

Rekapitulacija:

V občini je v letu 1978 obratovalo:

hotelov	2
motelov	2
restavracij s prenočišči	3
restavracij	2
gostišč s prenočišči	4
gostiln	27
okrepčevalnic	2
prodajaln vina, bifejev	27
obratov družbene prehrane	8
planinskih domov	3

KAPACITETA GOSTINSKO-TURISTIČNIH ENOT merjena s številom sedežev, je takale:

družbeni sektor	4.048 sedežev	70,8 %
zasebni sektor	1.672 sedežev	29,2 %
Skupaj	5.720 sedežev	100,0 %

PROMET, ki ga ustvarjajo našteti obrati, je v 88 % iz družbenega sektorja in le 12 % zasebnega sektorja (podatek iz leta 1977).

PO ŠTEVILU ZAPOSLENIH, ki ustvarjajo gostinsko-turistični promet pa je pregled naslednji:

družbeni sektor	583 delavcev	89,5 %
zasebni	68 delavcev	10,5 %
Skupaj	651 delavcev	100,0 %

PREGLED GOSTINSKIH ZMOGLJIVOSTI PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

Krajevna skupnost	Hotel	Motel	Rest. s prenoč.	Restavracija	Gostilna s prenoč.	Gostilna	Okrepčevalnica	Obrat družb. prehr.	Gostišče	Bife	Prodajalna vin	Vinotoč	Planinski dom
1. M. Majcen				1					1	1			
2. H. Smrekar	1			1						4	6		
3. Šercerjevo										1			
4. Litostroj								2					
5. Zg. Šiška	1					1	1	1				1	
6. Kom. Staneta								1		2			
7. Koseze						1				2			
8. Dravlje				1		1							
9. Podutik						1				1			
10. Sentvid						1			1	2			
									s prenoč.				
11. Guncleje-M. Vižmarje			1						1				
12. Stanežiče-Medno		1			1	1							
13. Vižmarje-Brod						1				1			
14. Šmartno-Tacen						5							
15. Gameljne-Rašica						1		1					1
16. Bukovica-Š. turn						1							
17. Vodice						2							
18. Smlednik			1	1		1				2			
19. Pirniče						3				2			
20. Medvođe						4	1	3	1	2			1
21. Trnovec-Topol						3							
SKUPAJ	2	1	3	3	1	27	2	8	4	20	6	1	3

Zmogljivosti gostinskih dejavnosti po krajevnih skupnostih

Za učinkovitost gostinske dejavnosti je pomembno, kako so zmogljivosti razporejene po krajevnih skupnostih. V občini razpolagamo z vsemi sestavinami gostinstva, od hotelskih kapacitet do najenostavnejših oblik nudenja gostinskih storitev. Tudi pregled razporeditve teh uslug po krajevnih skupnostih kaže, da se občanom v vseh krajevnih skupnostih nudijo osnovne gostinske usluge, saj ni nobene krajevine skupnosti, ki bi bila brez osnovnega obrata gostinstva. Večja ponudba je v tistih krajevnih skupnostih, ki so po številu občanov močnejše, medtem ko se v krajevnih skupnostih izven mestnih predelov, ki pa so za vse vrste turizma zanimivejši, že pojavljajo tudi specifične gostinske storitve, zasebna prenočišča, sodobno urejeni gostinski lokali ipd.

1. STANJE TURIZMA V LETU 1979

Pomen turizma za celotni razvoj občinske skupnosti izhaja na eni strani iz splošne družbene in gospodarske značilnosti turizma in na drugi strani geografskega položaja občine. Prvenstvenega pomena je vsekakor geografski položaj in krajinska značilnost, saj ta pogojuje in celo terja pospešeno razvijanje turizma.

V turistično življenje na območju občine se vključujejo posamezni uporabniki storitev turističnega značaja v cilju:

- enodnevnne rekreacije, ki jo razvijajo predvsem občani iz območja občine in mesta Ljubljane ter uporabljajo predvsem gostinske (prehrambene), kulturno-zgodovinske, športno-rekreacijske in prometno-komunalne storitve,

- prehodnega zadrževanja, to so potujoči turisti in potniki iz drugih mest, republik in držav, ki uporabljajo poleg navedenih storitev še prenočninske, trgovske, servisne in informacijske storitve,

- daljšega bivanja na turističnih območjih v občini z namenom osebne rekreacije in počitniškega odhoda, ki uporabljajo vse prej navedene storitve, še posebej poudarjene v splošnih športnih in rekreacijskih dejavnostih.

Posamezne dejavnosti in storitve, ki sestavljajo turizem, je mogoče tudi razporediti tudi glede na to, na kakšen način se vključujejo v turizem:

- kot cilj turističnega udejstvovanja, med katere lahko prištevamo kulturno-zgodovinske in športno-rekreativne storitve,

- kot pogoje in predpogoje turističnega udejstvovanja, med katere lahko prištevamo informacijsko dejavnost, gostinstvo, prometne mreže idr.,

- kot posredne potrebe turistov za pokrivanje splošnih potreb kot npr. trgovina, razni servisi, PTT, zdravstvo, banke, komunalne storitve ipd.

Turistično propagandna in informacijska služba

Cepprav je temeljnega pomena za razvoj turizma njegova materialna podlaga, je za njegovo uporabo in izrabljanje razpoložljivih objektov turistične ponudbe tako za občane, še v večji meri pa goste izven občine ter iz tujine, pomembna informacijska in propagandna dejavnost.

V letu 1978 je na splošno opravljalo to funkcijo 8 turističnih društev in še niso pokrita območja vseh krajevnih skupnosti. Turistično društvo Šiška je na svojem področju zato ustanovilo pododbore. Svojo aktivnost je razširilo tudi na osnovne šole — vzgoja turističnega značaja.

Turistična društva: Šiška, Katarina-Topol, Zbilje, Dragočajna-Mošje, Smlednik, Vodice in Rašica so delovna in akcijsko usmerjena na svojem krajevnem območju. Značilno je, da turistični delavci dobro sodelujejo v krajevnih skupnostih tudi z vsemi drugimi organizacijami in društvi. Organizacijsko so društva povezana v Ljubljansko turistično zvezo in Turistično zvezo Slovenije. Neposredno povezovanje in sodelovanje je doslej uspešno potekalo v okviru občinske konference SZDL.

Na področju delovanja turistične informativne dejavnosti se v precejšnji meri pogreša organizirano, načrtno in grafično kvalitetnejše upodabljanje turističnih tabel in obeležij, ki naj odpirajo pota turističnega zanimanja in tokov turistov.

Nočitve

V letu 1978 je bilo po statistično zbranih podatkih, ki jih javljajo gostinsko-turistične enote mesečno, 173.472 nočitev ali 8,5 % več kot v letu 1977.

Primerjava nočitev domačih in tujih gostov z letom 1977:

	I.—XII. 1977		I.—XII. 1978		Indeks	
	gosti	nočnine	gosti	nočnine	štev. gostov	štev. nočin
domači gosti	57.892	102.607	57.332	112.095	99,0	109,3
tuji gosti	37.625	57.303	43.060	61.377	114,5	107,1
skupaj	95.517	159.910	100.392	173.472	105,1	108,5

Iz podatkov izhaja, da je število nočitev višje kot pa je indeks zvišanja števila gostov. Več je bilo domačih nočitev (pri manjšem številu gostov, indeks 99), kot pa tujih nočitev. Čeprav je bilo tujih gostov sicer več, pa je zaradi njihovega strukturnega deleža porast manjši kot domačih.

Izkoriščenost prenočinskih kapacitet znaša 68,4 %, in sicer v družbenem sektorju 76,8 %, v zasebnem (zasebne gostilne 47,2, ostali zasebniki, ki oddajajo sobe 36,8 %).

Pregled gostov in nočin gostinsko turističnih enot

Gostinsko turistična enota	Leto	Gosti	Nočnine
DRUŽBENI SEKTOR			
Hotel Ilirija	1977	40.050	68.116
	1978	41.630	70.094
Indeks 78/77		103,9	102,9
— obrat Majolka in Jelen	1977	2.116	3.943
	1978	2.244	4.160
Indeks		106,0	105,5
— Motel Tikveš	1977	2.417	4.811
	1978	2.914	5.659
Indeks		120,6	117,6
POZD Pension Kanu	1977	1.434	2.101
	1978	1.310	2.621
Indeks		91,4	124,8
Gost. šol. center	1977	6.112	10.280
Hotel Bellewue	1978	5.925	10.115
Indeks		96,9	98,4
SAP Viator TOZD Gost.	1977	11.775	25.307
	1978	8.569	27.106
Indeks		72,8	107,2
Kompas TOZD Motel Medno	1977	15.390	20.423
	1978	18.546	25.148
Indeks		120,5	123,1

Gostinsko turistična enota	Leto	Gosti	Nočnine
PD Obrtnik Plan. dom na Govejku	1977	397	432
	1978	550	710
Indeks		138,5	164,4
Skupaj družbeni sektor	1977	79.691	135.413
	1978	81.688	145.613
Indeks		102,5	107,5
Gostilne — zasebne — skupaj	1977	3.494	8.504
	1978	3.974	8.830
Indeks		113,8	103,8
Ostali zasebniki — skupaj	1977	9.374	12.323
	1978	10.210	13.754
Indeks		108,9	111,6
Skupaj gostinsko-turistične enote (brez campov)	1977	92.559	156.240
	1978	95.872	168.197
Indeks		103,6	107,7
POZD KANU avtocamp	1977	2.958	3.670
Smlednik v Dragočajni	1978	4.520	5.275
Indeks		152,8	143,7
Skupaj	1977	95.517	159.910
	1978	100.392	173.472
Indeks		105,1	108,5

Pregled izkoriščenosti prenočitvenih kapacitet

Izračun: (štev. stalnih ležišč × meseci ÷ 30 dni v primerjavi z dejanskim številom nočitev)

Gostinsko-turistična enota	Nočnine dosežene v l. 1978	Idealno	% izkor.	Mesečno	Število stalnih ležišč
DRUŽBENI SEKTOR					
Hotel Ilirija	70.094	77.760	90,1	6.480	216
— Majolka in Jelen	4.160	7.920	52,5	660	22
— Motel Tikveš	5.659	7.920	71,5	660	22
POZD Pension Kanu	2.621	11.880	22,1	990	33
Gost. šol. center Hotel Bellewue	10.115	14.040	72,0	1.170	39
SAP Viator TOZD Gost.	27.106	26.640	101,7	2.220	74
Kompas TOZD Motel Medno	25.148	33.480	75,1	2.790	93
PD Obrtnik Planinski dom na Govejku	710	10.080	7,0	840	28
Skupaj družbeni sektor	145.613	189.720	76,8	15.810	527
Gostilne — zasebne — skupaj	8.830	18.720	47,2	1.560	52
Ostali zasebniki — skupaj	13.754	37.440	36,8	3.120	104
SKUPAJ GOSTINSKO-TURISTIČNE ENOTE (brez campov)	168.197	245.880	68,4	20.490	683

1. Kmečki turizem

Posebna oblika nudenja gostinskih storitev je kmečki turizem, ki se zaradi svojih prirodnih značilnosti le postopoma uveljavlja.

Družbenopolitične organizacije Skupščine občine Ljubljana-Siška si vrsto let prizadevajo vključiti nekatere kmetije v občini za dopolnilno dejavnost v kmečkem turizmu. Ob tem delu je bilo ugotovljeno, da

je treba take perspektivne kmetije modernizirati, strokovno usposobiti domače gospodinjice, urediti ali pa delno dopolniti kmečke hiše ter druga gospodarska poslopja, zunanost — okolico.

Še posebno pomembno je, da se takim vasem zagotovi primerna komunalna in sanitarna urejenost.

Pripominjamo, da smo tej vrsti aktivnosti turizma v letu 1978 posvetili premalo pozornosti, saj se je na

našem območju baval s kmečkim turizmom samo en kmetovalec in to Potočnik Janez, Trnovec št. 31 (Rožbež).

2. Trgovina

Ceprav je osnovni namen trgovine, da preskrbuje občane, živeče v občini, se z enim delom tudi vključuje v turistično dogajanje, in sicer na svojstven, specifičen način. Prav gotovo njen pomen ne dosega gostinskih storitev, je pa v določenem pogledu nepogrešljiva sestavina turizma. Nekoliko manj se ta značilnost pojavlja v naši občini, kjer se gosti in turisti oskrbujejo s potrebščinami tudi izven občine (v mestu Ljubljani in drugih okoliških mestih), kjer se gibljejo. Ne glede na to pa ni mogoče zanemariti njenega pomena za turistično življenje.

Razvijanje trgovske mreže, ki je pogojena v večji meri s potrebami občanov kot turisti, predstavlja tudi krepitev turistične ponudbe v občini.

3. Servisne storitve

Pri odvijanju turističnega življenja v občini nastajajo tudi potrebe po določenih servisnih storitvah (avtoservisi, pralnice in likalnice, čistilnice, radio delavnice idr.). Podobno kot za trgovino velja tudi za vse vrste obrtnih servisnih storitev, da te služijo predvsem občanom, živečim v občini, zato so tudi oni tisti, ki terjajo določeno raven razvitosti. Za turistično življenje pa je pomembna njihova teritorialna razporeditev, asortiman in kakovost. V letu 1978 so se turisti lahko posluževali naslednjih storitev v občini:

— avtoservisov v 6 obratih iz sestava OZD ter iz sestava osebnega dela.

Za vso ponudbo servisnih storitev je značilno, da je koncentrirana predvsem v mestnih predelih, ki so za turizem manj zanimivi in precej oddaljeni od turističnih območij občine. Glede na to, da so te storitve, razen avtoservisov, potrebne le v posebnih primerih in so zato dosegljive z lastnimi avtoprevozi tudi v mestnih področjih, je mogoče smatrati, da struktura obrtnih storitev ne more biti zaviralni dejavnik turizma v občini. Ni pa mogoče trditi to za avtoservisne storitve, ki jih je v občini vsekakor premalo in še teritorialno so neugodno razporejene.

4. Kulturno-zgodovinske in zabavne storitve

Osnovno mrežo gostinskih, trgovskih, servisnih in drugih storitev mora v turističnem smislu obvezno dopolnjevati tudi nematerialna storitev (kultura, šport, idr.). Bogastvo turistične ponudbe sestavljajo na materialnem področju storitev zlasti kulturne storitve in zgodovinske vrednote kraja, ki posredujejo turistom iz ožjega okoliša in širšega sveta kulturo naroda in zadovoljujejo razvoj njihovih osebnih vrednot.

V občini so v tem pogledu v letu 1978 obstajale osnove za naslednje kulturne storitve in spoznavanje z zgodovino:

- Muzej NOB,
- Etnografski muzej Goričane,
- Pot tovarštva in spominov (v razvoju),
- Vodnikova rojstna hiša,
- Pomniki iz NOB v KS, od katerih so nekateri zgodovinskega pomena (ustanovitve glavnega poveljstva NOB, vsedrjavne partijske konference KP, številna obeležja iz NOB itd.).

V občini pa sta tudi dve kinematografski dvorani.

5. Šport in rekreacija

Šport in rekreacija sta z razvojem turizma najtesneje povezana, saj se turistični del življenja človeka odvija predvsem v rekreacijske, razpoloženske, zdravstvene, relaksacijske in druge namene. V letu 1978 so obstajale naslednje možnosti za takšno angažiranje občanov in gostov:

- športni park Stanka Bloudka s široko ponudbo športno-rekreacijskih objektov,
- športni park ŠD Ljubljana,

- športni park ŠD Ilirija,
- športni park ŠD Ilirija (Mostec s trim stezo, ob Večni poti),
- športni park Medvode,
- Sava Tacen (kajakastvo),
- rekreacijska področja:
 - Zbilje — Smlednik
 - Sava — Medvode
 - Sora

— izletniška območja:

- Šmarna gora (s prečno gozdno potjo na Gramadi)
- Polhograjski Dolomiti,
- Rašica
- Rožnik
- lovstvo v lovskih revirjih Toško čelo, Šmarna gora, Medvode, Vodice
- ribištvo v ribiških družinah na Sori in Savi in gojitvenim ribištvom v Gamelnah in ribogojniško-rekreacijskim kompleksom v Povodnju.

Ostaja še vrsta šolskih športnih igrišč in objektov, kakor tudi športnih objektov v KS, ki pa so pretežno zaprtega tipa.

6. Prometne zveze

S turističnim angažiranjem občanov in gostov je najtesneje povezana prometna struktura cestnih in drugih zvez, katera često predstavlja celo temeljni pogoj za nudenje določenih turističnih storitev in za tempo razvoja. Brez odgovarjajočih prometnih zvez ni mogoče doseči hitrega, družbeno ter gospodarsko učinkovitega razvoja turizma.

Prometne zveze je najprimerneje prikazati v povezavi s prostorom in ni dovolj le prikazovati strukturo in kategorijo standarda posameznih prometnih zvez oziroma njihov fizični obseg. V ta namen je izdelana karta najpomembnejših cestnih zvez v občini, ki v posredni obliki tudi že nudi vpogled v gibanje občanov in gostov in v tej zvezi tudi predstavlja osnove za turistične tokove v občini.

7. Poštne in telekomunikacijske storitve

Poštne storitve so neobhoden spremljevalec turističnega življenja v občini.

8. Zdravstvena služba

Turistično življenje pogojuje tudi intervencijo zdravstvenega značaja. Te so glede na bližino centralnih zdravstvenih ustanov v mestu v popolni strukturi na razpolago. Za hitrejše intervencije pa so bile turistom na razpolago v občini osnovne zdravstvene storitve na naslednjih lokacijah:

- Zdravstveni domovi v:
 - Šiški
 - Medvodah
 - Šentvidu
 - Vodica

— ambulate v nekaterih območjih občine in delovnih organizacijah.

Glede na potrebe turizma je mogoče ugotavljati, da je zdravstvena mreža zadostno razvita, zlasti če upoštevamo celotno ozadje, ki jo predstavlja celoten kompleks zdravstvenih uslug v mestu Ljubljani.

9. Razne komunalne službe za potrebe turizma

Za razvoj turizma so potrebne tudi nekatere storitve komunalnega značaja, kot npr.: taksi služba, parkirišča idr. V letu 1978 je bilo v tem pogledu na razpolago:

- avtotaksi postajališča ob hotelu Ilirija in SAP
- Viator,
- parkirišča ob hali Tivoli, centru občine in posameznih lokalih,
- avtocamp v Dragočajni (Smlednik).

III. PERSPEKTIVA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI

V »INFORMACIJI O TURIZMU IN GOSTINSTVU V LJUBLJANI TER PREDLOGU PROGRAMA TURISTIČNE PONUDBE ZA LETO 1979« (gradivo SML št. 7 — nov. 1978), je nakazana potreba, da se v planskih dokumentih občin in mesta opredeli turizem kot prednostna dejavnost z vsemi pripadajočimi ugodnostmi pri investiranju in poslovanju. Hkrati bo potrebno doseči boljšo organiziranost in sodelovanje vseh udeležencev v turistični ponudbi (gostinstvo, trgovina, promet, storitvena dejavnost, samoupravne interesne skupnosti s področja kulture, telesne kulture, komunale, prometa idr.).

Medsebojno sodelovanje in enotno ponudbo ljubljanskega turizma naj bi s svojim sodelovanjem v okviru sedanje organiziranosti zagotavljali:

— Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomske odnose pri Skupščini občine Ljubljana-Siška oziroma posvetovalna komisija za promet blaga na drobno, turizem in gostinstvo pri tem komiteju,

— Ljubljanska turistična zveza naj bi poleg svoje osnovne funkcije (to je krepitev turistične društvene organizacije, bogatenja oblik dela društev tudi zagotavljala trdnješe povezave s krajevnimi skupnostmi), izvajala tudi posebej poverjene dogovorjene naloge s področja gostinstva in turizma,

— Ljubljanska poslovna skupnost naj bi zagotavljala enotnejši nastop na domačih in tujih turističnih trgih, skrbela za racionalnejše poslovanje članov, pospeševala dohodkovno povezovanje ter izvajala komercialno in informacijsko dejavnost.

— Medobčinska gospodarska zbornica naj bi usklajevala interese gostinstva in turizma z ostalim gospodarstvom v mestu Ljubljani.

Na podlagi tako predvidenih izhodišč glede bodočega usmerjanja in razvoja gostinstva in turizma v občini, obstajajo v sedanji situaciji možnosti razvoja v naslednjih smereh:

1. UREDITEV KOSEŠKEGA BAJERJA
2. UREDITEV IN ZAZIDAVA REKREACIJSKEGA CENTRA »SORA«
3. UREDITEV REKREACIJSKEGA CENTRA OB ZBILJSKEM JEZERU
4. RAZVOJ KMEČKEGA TURIZMA
5. UVEDBA POHODNE TRANSVERZALE
6. POVEZAVA KULTURNIH PRIREDITEV S KRAJEVNIMI PRAZNIKI
7. IZDELAVA PROSPEKTA GOSTINSKO-TURISTIČNE PONUDBE V OBČINI LJUBLJANA-SIŠKA.

1. Ureditev Koseškega bajerja

Ureditev Koseškega bajerja je predvidena po fazah. Od skupno 1900 starih milijonov din bi približno 1/4 do 1/3 stroškov odpadlo zaradi pomoči mehanizacije Agrostroja in mladinskih delovnih brigad.

KS Koseze se že ukvarja s prvimi osnutki ureditve bajerja kot rekreacijskega centra, ki bi bil ne samo krajevnega ali občinskega pomena, temveč rekreacijski center, pomemben za mesto Ljubljana. Osnutek predvideva ureditev obale in okolice ob obali tako za šport, razno rekreacijo in s sodelovanjem gostinskih lokalov za hitro postrežbo sprehajalcev, kjer bi se tudi uredile sprehajalne steze ob bajerju. Bajer bi tako imel dva pomena, in sicer: v zimskem času rekreacijsko drsanje, v poletnem pa za veslanje, sprehajalne steze ob bajerju, igrišča za otroke itd. Urediti in rešiti pa bo treba še nekatere druge komunalne probleme.

Za sanacijo Koseškega bajerja že obstaja INTERESNA SKUPINA, v katero so vključeni:

IS SO Ljubljana-Siška, Ribiška družina Medvode, Lokostrelsko društvo Ljubljana, Živalski vrt, Telesnokulturna skupnost, Aleja spominov in tovarštva, Mestna konferenca ZSMS, Občinska konferenca ZSMS, Skupnost otroškega varstva, Skupnost za varstvo okolja, Hotel Ilirija, Območna vodna skupnost Ljubljana-Sava, Standard-Invest, Jadralni klub Ljubljana, SOB Ljubljana-Siška (tov. Sašo Majcen), Agrostroj (tov. Srečko Šlosar), KS Koseze (tov. dr. Milan Betetto in Marjan Kocjančič), Železniško gospodarstvo Ljub-

ljana, Ljubljanski urbanistični zavod, le-ti vsi bodo kot koristniki oziroma uporabniki bajerja podpisali **samoupravni sporazum** o zbiranju in financiranju sredstev ter njihovi uporabi.

V okviru SIS za izgradnjo objektov družbenega standarda naj se zagotovi možnost, da se ob združenju sredstev za objekte družbenega standarda predvidi tudi dokončna ureditev Koseškega bajerja v rekreacijske namene.

Problem Koseškega bajerja se mora glede na širše interese reševati v okviru mesta in v okviru predvidenega kompleksa rekreacijskih površin: Tivoli, Rožnik, Mostec, Šišenski hrib, Večna pot ter Živalski vrt.

2. Ureditev in zazidava rekreacijskega centra SORA

Ureditev in zazidava rekreacijskega centra SORA, ki ga je izdelal Kompas, predvideva tri etape, in sicer:

I. etapa: regulacija Sore in potoka Ločnica z ureditvijo pristopov, gostinsko-turistični objekt, športna igrišča in infrastruktura;

II. etapa: centralna recepcija, camp

III. etapa: parkirišča, bazeni, hortikultura.

Skupna investicijska vrednost ureditev območja predvidoma znaša 30.000.000 din in naj bi se jo razdelilo po etapah.

Potrebno bi bilo dolgoročno urediti vprašanje zaščitnih nasipov pred poplavami. Naročiti bi bilo treba izdelavo študije poplavljanj in izhajajoče rešitve za odpravo tega na območju vasi Dol do tovarne Celuloza. Študijo naj bi pripravila Vodna skupnost.

Glede na nastalo škodo v decembru 1978, januarju in februarju 1979 na poplavljenem področju Sore se mora dati prioriteto študiji, ki mora biti izdelana v roku 2 mesecev, sanacija pa do kopalne sezone, to je do 15. junija 1979.

Tako kot v KS Medvode, je tudi v interesu občine Šiška in mesta da se uredi rekreacijski center kopališča ob Sori. Ker obstaja več idej za tovrstno izvedbo (možno bi bilo urediti tudi zimsko — zaprto kopališče z ogrevano vodo iz tovarne AERO TOZD Celuloza Medvode — Goričane, in se pri tem poslužiti študije, ki jo ima »ALPLES« (Železniki), bi se po obravnavi naknadno zbralo ideje in predložilo ustrezen program ureditve tega rekreacijskega centra, ki je pomemben tako za območje Ljubljane kot za širšo okolico.

3. Ureditev rekreacijskega centra ob Zbiljskem jezeru

Glede na čedalje večje število obiskovalcev Zbiljskega jezera turistični delavci s tega območja že dalj časa opozarjajo, da je dosedanja kapaciteta gostinstva premajhna, zato bo potrebno poiskati primernega investitorja in novo lokacijo za povečanje gostinsko-turistične ponudbe.

Tudi v bodoče bo Turistično društvo Zbilje organiziralo tradicionalno »Zbiljsko noč« in posvetilo vso skrb varstvu okolja, urejanju obale ter okolice ter nadaljnji ureditvi rekreacijskega prostora ob jezeru.

Celotno obalno področje jezera je nujno urbanistično obdelati za potrebe nadaljnjega rekreacijskega razvoja v sodelovanju z zainteresiranimi, s krajevno skupnostjo na tem območju, s turističnimi društvi Zbilje-Smlednik-Dragočajna in Ribiško družino Kranj.

Za dolgoročno ureditev prvih treh navedenih turističnih območij so v Programu razvoja turizma mesta Ljubljane zadalženi in odgovorni:

— Ljubljanska turistična zveza s turističnimi društvi

— Mestni svet zveze sindikatov

— Planinska društva

— Krajevne skupnosti

— Ljubljanska poslovna skupnost za turizem

— Ljubljanske kulturne skupnosti

— SIS za telesno kulturo

— AMD in druge zainteresirane organizacije.

4. Razvoj kmečkega turizma

Najbolj neobdelano ponudbo imamo v kmečkem turizmu. Razlogi za to so v tem, da je akumulativnost kmečkih gospodarstev na takšnem stanju, ki ne omogoča prekatégorizacijo kmetije v višjo stopnjo. S prekatégorizacijo so namreč povezani stroški za usposobitev kadrov (gospodinji), zagotovitev dodatnih sanitarij, prostorov za dnevno bivanje itd., kar je v sedanjí situaciji težje izvedljivo. Zato bi morala izhodišča v pogledu razvoja kmečkega turizma temeljiti na medsebojnem dogovarjanju tako Kmetijske zadruge Medvode kot tudi bank ter Skupnosti za pospeševanje kmetijstva, da bi se izdelal:

- pregled potencialnih gospodarstev, ki bi prišla v poštev za dvig v višjo kategorijo,
- predložitev ponudb individualnih gospodarstev glede pristopa in zagotovitve vloge lastnega deleža,
- oblikovanje osnovnega fonda (sklada) za zagotovitev garancij za investicijske kredite za razvoj kmečkega turizma,

— sklenitev družbenih dogovorov vseh v razvoju gostinstva in turizma sodelujočih faktorjev.

Pogodbena organizacija združenega dela »KANU« — Medvode — Na klancu bo prek svoje recepcijske službe organizirala v letu 1979 ponudbo kmečkega turizma v naslednjih naseljih:

- Smlednik,
- Dragočajna
- Žlebe.

Ker je frekventnost tega gostinskega objekta v času letne sezone zelo velika — saj je ob glavni cestni vpadnici — ter lastne kapacitete 14 sob premalo za zadovoljitev vseh zainteresiranih, bodo v navedenih naseljih z lastno angažiranostjo pritegnili v dejavnost kmečkega turizma ca. 50 gospodinjstev, katera že imajo izpolnjene pogoje za to turistično ponudbo:

- bivalni prostori in sanitarije
- kmečke gospodinje, ki jih bodo še z dodatnimi instrukcijami uvedli v to vrsto dejavnosti kmečkega gospodarjenja.

Za turistično ponudbo bodo pripravil svoj prospekt, s katerim bodo prikazali možnost letovanja v kmečkih gospodarstvih, organizirali prijavo — odjavno službo prek svoje recepcijske službe, se dogovorili s kmečkimi gospodarstvi glede višine cen pensionov, organizirali prevoz turista od recepcije do kmečkega gospodarstva, oziroma se točno dogovorili glede prevoza s ponudniki kmečkega turizma.

5. Uvedba pohodne transverzale

Skupščina občine Ljubljana-Siška naj bi za občinski praznik v juniju 1979 odprla začetek »pohodne transverzale«, ki bi potekala po poteh spominskih obeležij NOB, in sicer: od spomenikov padlim v NOB v občini Ljubljana-Siška s posebnim poudarkom na obisku spomenikov narodnih herojev.

V tem pogledu bi potekala pešpot:

Spodnja Šiška, mimo spomenikov Zg. Šiške — Vižmarje — Brod — Šmartno — Gameljne — Rašica — Vodice — Zapoge — Šmarna gora — Smlednik — Pirniče — Medvode — Topol — Toško čelo — Šiška.

Utemeljitev tega predloga je v tem, da bi se v množičnosti, ki naj bi jo zagotavljali tako občani Šiške kot tudi drugi občani Ljubljane zagotovilo:

- spoznavanje spomenikov NOB, kar bi bilo zelo pomembno za praktično spoznavanje šolskega pouka za učence,

— zagotavljal bi se daljši rekreacijski pohod tako otrok kot tudi njihovih staršev,

— za večino obiskovalcev bi se neposredno tudi povečal obisk turističnih in gostinskih obratov na novih točkah.

Organizacijo tehnične izvedbe pohoda (legitimacije, značke, žigi, prospekt poti), kakor tudi vse potrebne razgovore z oskrbniki žigov na postojankah, bi prevzela OBČINSKA SKUPNOST ZA TELESNO KULTURO.

6. Povezava kulturnih prireditev s krajevnimi prazniki

Pri povezavi kulturnih prireditev s krajevnimi prazniki predvidevamo bolj smotrno nastopanje ansamblov narodne in zabavne glasbe v občini. Občutno je pomanjkanje nastopov pihalnih orkestrrov, ki bi lahko s promenadeimi koncerti popestrili marsikateri predel krajevné skupnosti in s tem razbili enolični vsakdan.

Pobudniki te vrste dejavnosti že obstajajo v nekaterih krajevnih skupnostih in bi v sodelovanju s turističnimi društvi ter s financiranjem OBČINSKE KULTURNE SKUPNOSTI, še bolj zaživele.

7. Izdelava prospekta gostinsko-turistične ponudbe v občini Ljubljana-Siška

Za izdelavo prospekta gostinsko-turistične ponudbe v občini Ljubljana-Siška, ki naj bi ga izdali za občinski praznik v juniju 1979, se zadoži Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomske odnose — Posvetovalna komisija za preskrbo in promet blaga na drobno, turizem in gostinstvo ter Občinska konferenca SZDL.

Poleg že navedenih usmeritev za gostinstvo in turizem pa bi kazalo, da se v prizadevanjih, ki so bila sprejeta na nivoju mesta Ljubljane, močneje angažiramo tudi pri popestritvi turistične ponudbe, kar bo zlasti pomembno v rajonu, kjer bo ustanovljen trgovski center ob novi obvoznici. V tem okviru ponudbe bo namreč potrebno zagotoviti trgovski center v malem za vse artikle, od živil do tehničnega blaga in spominkov, do prenočišč in s tem v zvezi tudi vseh servisnih storitev za obiskovalce in vozila.

Za popestritev turistične ponudbe in boljše oskrbo občanov bo na željo oziroma na predlog krajevnih skupnosti v občini, v letošnjem letu bolj urejena preskrba s sadjem in zelenjavo ter drugimi galanterijskimi izdelki, časopisi in revijami v osmih krajevnih skupnostih, in sicer: KS Milan Majcen, KS Hinko Smrekar, KS Litostroj, KS Komandanta Staneta, KS Zg. Šiška, KS Dravljje, KS Šentvid in KS Medvode.

Zaradi naraščajočega števila prebivalstva v teh krajevnih skupnostih in nezadovoljivega stanja v družbenem sektorju se bo v naštetih krajevnih skupnostih pristopilo k postavitvi tipskih kioskov, ki bodo vsaj delno omilili pomanjkanje svežega sadja in zelenjave, izboljšali pa bodo tudi preskrbo s časopisi ter prodajo drobnih galanterijskih izdelkov.

Glede na bližajočo se turistično sezono in na akcijo, ki jo vodi mestna skupščina — Komite za preskrbo, cene, gostinstvo in turizem, da se pravočasno dogovorimo o obratovalnem času, ne samo na vpadnicah, ampak tudi na ostalem območju občine, si bo treba prizadevati, da bo za področje gostinsko-turistične ponudbe v sezoni, to je v mesecu juliju in avgustu, na razpolago dovolj odprtih kapacitet tako turističnogostinskega značaja, kot tudi glede preskrbe z živili ter sadjem in zelenjavo.

Glede na to, da je v pristojnosti občine dovoljevanje zapiranja gostinsko-turističnih obratov, se bo o tem še pred sezono potrebno pogovoriti.

Prav tako se bo občina Ljubljana-Siška vključila v dogovorjeni obratovalni čas ob vpadnicah, pri čemer bo treba razmisliti še o razvrstitvi obratov v naši občini, ki spadajo pod ta dogovor.

Turistična ponudba izven občine Ljubljana-Siška

V času, ko močno narašča povpraševanje po časovno krajših terminih bivanja ob koncu tedna (vikendi), je pomembno, da lahko v tej zvezi nastopamo na naslednji ponudbi:

Delovna organizacija Mercator — Hoteli — Gostinstvo, ki ima svoj sedež v občini Ljubljana-Siška, ima v svojem sestavu Hotel Bor na Črnem vrhu nad Idrijo, katerega bi kazalo vključiti v turistično ponudbo naše občine.

Tudi TZ Litostroj ima Dom na Soriški planini, Planinsko društvo Medvode pa Dom Tamar — Planica,

oba bi zlasti zaradi ugodnih smučarskih pogojev prišla v poštev za zgoraj navedeno turistično ponudbo.

Občinska zveza prijateljev mladine občine Ljubljana-Šiška že vrsto let uspešno organizira letovanje socialno in zdravstveno šibkih otrok v občini, organizira pa tudi šol v naravi. Otroci letujejo v dveh obmorskih bazah zaprtega tipa, to je na Pagu in v Poreču ter na Srednjem vrhu na Gorenjskem, ki je odprtega tipa.

Kapaciteta ležišč je: v Poreču 140 ležišč, na Pagu 80 ležišč, na Srednjem vrhu 55 ležišč.

Solo v naravi so na Pagu v letu 1978 obiskovale 4 izmene otrok po 7 dni, v Poreču pa prav tako 7 dni, 2 šoli: OŠ R. Jakopiča in OŠ iz Suhorja.

V preteklem letu je zamenjalo letovanje otrok s pobratenimi Kavadarci 15 otrok po 14 dni, iz Avstrije pa v Poreču 30 otrok po 14 dni. V Poreču je letovalo tudi 16 otrok Koroških Slovencev.

Glede na to, da so počitniški domovi starejši, je bilo v preteklem letu nujno opraviti najnujnejša dela — popravila v Poreču in Pagu, na Srednjem vrhu pa obnovitvena dela in zamenjava inventarja ter obzidava cisterne za kurilno olje.

Kazalo bi, da se kapacitete domov, predvsem na Srednjem vrhu bolje izkorišča v korist delavcev občine Ljubljana-Šiška, in sicer z organiziranim oddihom ali vikend izletništvom.

Tovrstno zadolžitev bi prevzel OBČINSKI SINDIKALNI SVET LJUBLJANA-ŠIŠKA.

Turistična društva

Na območju občine Ljubljana-Šiška je osem turističnih društev, kazalo pa bi glede na to, da niso pokrita vsa območja krajevnih skupnosti, to dejavnost razširiti tudi na ostale krajevene skupnosti.

Posebno skrb velja posvetiti območju Medvode, ker je tamkajšnje turistično društvo črtano iz registra društev zaradi nedelavnosti in območju Šentvida, kjer je turistično neaktivno.

Vsa ostala turistična društva ŠIŠKA, ZBILJE, SMLEDNIK, DRAGOČAJNA-MOŠE, KATARINA-TOPOL, RAŠICA in VODICE so delavna in bodo z novo organiziranostjo LJUBLJANSKE TURISTIČNE ZVEZE, ki je 26. januarja 1979 imela občni zbor, še boljše zaživila.

Od naštetih turističnih društev so registrirane pod: TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO SMLEDNIK, TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO ŠIŠKA — ker je osnovna dejavnost teh turističnih društev olepšava kraja, ki zajema vzgojo občanov, mladine, pionirjev za olepšavo krajev s cvetjem, v ta namen prireajo tudi tekmovanja z nagradami najlepše urejenemu okolju, cvetličnemu vrtu, balkonu in podobno. Za tovrstno vzgojo prireajo tudi predavanja z diapozitivi o urejenosti drugih krajev.

Za prvo polletje 1979, dokler se ne uredi nadaljnje financiranje dela turističnih društev, je odobreno 175.000 din.

Na občnem zboru Ljubljanske turistične zveze sprejeti program dela daje upanje, da so podane trdnejše osnove za delo turističnih organizacij vseh ljubljanskih občin.

IV. ZAKLJUČEK

S tem, ko smo v tej informaciji prikazali dosedanje stanje in razvoj na področju gostinstva in turizma in obenem nakazali dolgoročne usmeritve razvoja turizma v prihodnjem obdobju, se moramo zavedati, da je izpolnjevanje predlaganih programov odvisno od naslednjih dejavnikov:

- vseh subjektov, ki lahko posredno ali neposredno vplivajo na turistično ponudbo,
- vseh krajevnih skupnosti, ki s svojimi dolgoročnimi usmeritvami lahko pripomorejo k trdnejšemu in racionalnejšemu razvoju turizma,
- vseh samoupravnih interesnih skupnosti, ki lahko s svojo programsko usmeritvijo vsebinsko obogatijo turistično ponudbo.

Koordinator celotne akcije bi morala biti Posvetovalna komisija za preskrbo in promet blaga na drobno,

turizem in gostinstvo, ki bi s svojimi predlogi in mnenji tako začetnovala razvojne poti turizma in gostinstva, kakor tudi na podlagi ugotovitev korigirala sprejete razvojne programe, če bi se to pokazalo kot boljše.

Izvršni svet Skupščine občine Ljubljana-Šiška predlaga skupščini, da sprejme naslednja izhodišča k »Informaciji o vključevanju občine Ljubljana-Šiška v razvoj gostinstva in turizma v Ljubljani«, ki predstavljajo hkrati tudi akcijski program za ureditev predlaganih zadev:

1. Za ureditev Koseškega bajerja, katerega obnova naj bi se izvršila s sodelovanjem mladinskih delovnih akcij in Agrostroja je potrebno, da se do 20. IV. izpeljejo naslednje naloge:

— organizacija mladinskih delovnih brigad — nosilci: KS Koseze, ZSMS

— sprožitev iniciative za ustanovitev turističnega društva Koseze — nosilci: družbenopolitične organizacije v občini.

2. Ureditev in zazidava rekreacijskega centra »Sora« — Komunalna skupnost in Kmetijsko zemljiška skupnost občine Ljubljana-Šiška ter Območna vodna skupnost Ljubljana-Sava opravijo pregled škode, povzročene z neurji.

Rok: 28. II. 1979.

— Skupščina občine Ljubljana-Šiška Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomske odnose izdelava informacijo in predlaga način financiranja odprave posledic.

Rok: marec 1979.

— Skupščina občine Ljubljana-Šiška Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomske odnose objavi ponudbo (v občinskem glasilu Tribuna, dnevnem časopisju) za prevzem kopališča na Sori, ki bo s tem odprto za javni promet.

Sanacija mora biti zaključena do kopalne sezone.

Rok: 15. V. 1979.

— Turistično društvo Zbilje in Krajevna skupnost Medvode naj se povežeta z AEROM Celje — TOZD Celuloza Goričane glede dogovora o analogiji uporabe študije »Alpes« Železniki o uporabi tople vode za potrebe rekreacijskega centra (bazen z ogrevano vodo).

3. Na predlog Turističnega društva Zbilje glede ureditve rekreacijskega centra ob Zbiljskem jezeru naj bi postopek izgradnje tega centra tekel tako kakor je predvideno s smernicami mesta Ljubljane, vendar bi bilo potrebno v tej smeri razmisliti o iskanju lokacije za izgraditev novega gostinskega objekta.

Nosilci: IS Skupščine občine Ljubljana-Šiška, KS Medvode, KS Smlednik, turistična društva: Zbilje, Smlednik, Dragočajna-Mošje, Ribiška družina Kranj.

4. Kmečki turizem

Ob razvoju kmečkega turizma, katerega zametki so bili že vidni pred nekaj leti, je potrebno za pospešitev opraviti močnejšo akvizicijo zlasti naslednjih nosilcev: KZ Medvode, ki naj razpiše možnost razvoja, POZD KANU kot ponudnik za akvizicijo kmetij v okolici Zbiljskega jezera za potrebe kmečkega turizma.

Rok: april 1979.

5. Uvedba pohodne transverzale je nova oblika turistične ponudbe in je za njeno izvedbo potrebno delo in angažiranje naslednjih nosilcev: IS Skupščine občine Ljubljana-Šiška kot predlagatelj občinski skupščini programa pohodne transverzale, Občinska skupnost za telesno kulturo za celotno organizacijo pešpoti (legitimacije, značke, žigi, prospekti poti, kakor tudi vse potrebne razgovore z oskrbniki žigov) in krajevene skupnosti, ki sprejmejo v svoj program dela pohodno transverzalo.

Rok: 15. V. 1979.

6. Povezava kulturnih prireditev s krajevnimi prazniki pomeni močnejše sodelovanje v občini registriranih ansamblov, orkestrrov ter godb pri organiziranju krajevnih praznikov. V ta namen morajo krajevene skupnosti predložiti Občinski kulturni skupnosti program krajevnih praznikov. Občinska kulturna skupnost pa razpiše poziv k sodelovanju ansamblov narodne in zabavne glasbe na teh prireditvah.

Rok 15. april 1979.

IZVRŠNI SVET

7. Izdelava prospekta gostinsko-turistične ponudbe v občini Ljubljana-Siška. Za izdelavo prospekta gostinsko-turistične ponudbe v občini Ljubljana-Siška, ki naj bi ga izdali za občinski praznik v juniju 1979, so zadolženi nosilci: Komite za družbeno planiranje

in družbenoekonomske odnose — Posvetovalna komisija za preskrbo in promet blaga na drobno, turizem in gostinstvo ter Občinska konferenca SZDL.

Izvršni svet